

gebonden aan een bepaald kerkgenootschap.⁴⁹ Een Nederlandse afdeling der Alliantie vormde zij dus niet.

Naast de Christelijke Vrienden ontstond in 1852 op initiatief van enkele hervormde predikanten een 'broederkring', die later de naam 'Ernst en Vrede' zou ontvangen.⁵⁰ Deze predikanten zochten bij elkander steun onder de toenemende druk en kritiek die zij ondervonden van de zijde van sommigen der Christelijke Vrienden. Met name de 'leken' in dit gezelschap hielden de predikanten met toenemende nadruk de spiegel voor van de diepgezonken Nederlandse Hervormde Kerk, die zich om geen belijdenis of tucht meer leek te bekommeren. Een nader en vooral eigen beraad van de predikanten werd wenselijk geacht. Centraal in dit beraad stonden de ecclesiologische vragen in verband met actuele gebeurtenissen.⁵¹

Ook op de eerste vergadering van de broederkring werd gesproken over een eventuele aansluiting aan het 'Evangelisch Verbond te Londen'. Sommigen der aanwezigen achtten het wenselijk dat er onder leiding van hervormde predikanten een Nederlandse afdeling der Alliantie zou komen. Tot een besluit in deze richting kwam het echter niet: als omschrijving van doel en karakter der broederkring kwam men overeen, 'dat het zal zijn een zelfstandige vereeniging en wel van Nederlandsche Leeraars der Hervormde Kerk, ter behartiging van kerkelijke en Christelijk-nationale belangen'.⁵²

Het is van belang een ogenblik stil te staan bij de pleitbezorgers voor de Alliantie in de broederkring. Kort voor de oprichtingsvergadering van deze kring schreef de Rotterdamse predikant J.I. Doedes op 10 januari 1852 aan Beets 'in dien kring' de Evangelische Alliantie ter sprake te willen brengen: 'Als dat eens van ons uitging, het plan om in Nederl. een afdeeling er van op te rigten'.⁵³ Het was Doedes' bedoeling hiermede Capadose c.s. voor te zijn, bij wie zoals wij zagen dergelijke plannen bestonden. Minder uit diplomatieke overweging dan wel uit overtuiging

49. Kalmijn, a.w., 209. De N.E.P.V. ontwikkelde zich tot een orgaan van inwendige zending via straatprediking, tractaatverspreiding, huisbezoek en het uitzenden van evangelisten onder militairen, polderwerkers, spoorweg- en fabrieksarbeiders, kermisreizigers 'en andere zwervelingen', wezen en verwaarloosde kinderen.

50. A.C. Honders, *Doen en Laten in Ernst en Vrede. Notities over een Broederkring en een Tijdschrift*, 's-Gravenhage, 1963, 1.

51. Honders, a.w., 2.

52. Idem, 3. Honders wijst op het feit, dat behalve de spanning kerk versus vereniging van gelijkgezinden hier Capadoses kritische houding tegenover de Ned. Hervormde Kerk ertoe heeft bijgedragen, dat aansluiting bij de Alliantie niet tot stand kwam.

53. P.L. Schram, *Jacobus Isaac Doedes*, Wageningen, 1952, 26. Zie ook Capadoses brief aan Heldring d.d. 20 januari 1852.